

hævde sig Navn af Klassicitet, fordi det er et affluttet Hele med selvstændigt Sprog, selvstændig Historie og selvstændige Overleveringer. Man vil dertil sige: Ja, dette er godt nok; men der er intet af disse Momenter, der har det Kulturpræg, som betinger Grundlag for den høiere Uddannelse; her er det ganske vist, at Uenigheden kommer frem. Maaler man denne Kultur efter de ydre Former, efter det Stempel, som i den Henseende kan træde frem, maaler man den efter den Skjønhedsnorm, som kan stilles op, efter den Tankegang, Skarphed, Renhed og Klarhed, som ganske vist findes, da staar den nordiske Oldtids Kultur tilbage; men maales den efter Aandens Klarhed og Ægthed og Sandhed og den Tankegang, den kan stille op, da staar det nordiske Oldtidsliv i Kultur ikke alene ved Siden af de andre Folks, men over dem, og naar vi sige: Hvad skal være Grundlag for vor Ungdoms Undervisning og vort Folks Dannelse, da er det, vi først bør fordrø, Aandens Sandhed fremfor Alt, hvad der kan komme frem i skjøn Form og ydre Stikkelse, og det er denne Aandens Sandhed og Ægthed, jeg sætter øverst. Jeg vilde nu komme altfor langt ind paa en Sammenligning af den Tankegang, som hører til den nordiske Aand, med den, som hører til de sydlige Folk, hvis jeg nærmere vilde klare dette; men Et vil jeg henpege paa: De sydlige Folk forstode kun det Levende og Flygtige; det svandt, men Nordens Folk saa Gaa-den løst og greb Ideen, og dette Syn vidner om en dyb Klarhed i Aanden, som det nordiske Folk har fremfor de andre. Jeg tør henvisse til en berømt Forfatter, som siger, at, naar man vil maale med Maalet af Formskjønhed, da kan ganske vist det nordiske Folk komme til at staa tilbage; men maaler man efter Aandens Dybde og Anskuelsens Klarhed og Ægthed, da viser Nordboen rolig paa Ragnarok, og Sydboen maa tie. Jeg siger derfor, at heri søger jeg en Berettigelse til, at Nordens Folk her gaa en selvstændig Vej, en Berettigelse til at komme frem med Noget, hvori der findes noget Nyt, hvad jeg allerede har antydet, at der er deri. Man har sagt, at det Nye, som vi her ville fremdrage, ikke er blevet tilstrækkeligt begrundet. Tænker man

herved paa, at det i Betænkningen skalde have været nærmere begrundet, saa tror jeg ganske vist, at der maatte have været Plads til en vidtløftigere Begrundelse, end der ses at være; men mener man dermed at ville fordrø Grunde, som skalde kunne overbevise Modstanderne, da er dette ganske vist en Fordring, der er aldeles ubillig; men forøvrigt have vi søgt efter bedste Evne at begrunde vor Fordring, søgt at gjøre det saa godt, vi have formaat. Og disse Grunde skal jeg blot kortelig nævne for atter her at gjentage dem. Det er blot disse, at, saaledes som det nu er, er vort Dannelsesstandpunkt utilfredsstillende, fordi, og væsentligt, fordi der er skabt en Kløft i Folket, en Kløft, der deler Nationen ved Latinen saaledes, at der i Riget kan siges at være blevet to Stater, som jeg kunde kalde den cislatiniske og den translatiniske, det vil sige Riget paa denne Side og Riget hinsides Latinen. Det er en Kløft, som vi bør se at gjøre Alt, hvad vi kunne, for at bryde, og den brydes i det Dieblit, da Latinen ikke mere staar som det eneste Vilkaar for den høiere Dannelse. Og der er Grunde i Sagen selv, som fra mange Sider allerede ere blevne fremhævede, der gjøre, at det Nye, som vi ville drage frem som Grundlag for den høiere Dannelse, er berettiget til at være et saadant Grundlag. Der er ganske vist her tænkt ikke blot paa det formelle Grundlag, som kan ligge i Sprogstudiet; det er ingenlunde saaledes Heltallets Mening; men derimod den Side, som jeg nu har fremhævet som den væsentlige, der gjør, at Skolen kaldes en nordisk historisk Skole. Der er blevet kastet Brag paa det Historiske, som om det ikke skalde have nogen væsentlig Betydning, og det er blevet sagt, at den klassiske Skole kunde med samme Ret kaldes historisk. Ja, den klassiske Historie er et berettiget Navn; men den nordiske Historie er et fuldt saa berettiget Navn. Ganske vist, i den klassiske Skole vil det Historiske komme til at bygge fortrinsvis paa den klassiske Historie, medens man i den nordiske Skole vil komme til at bygge paa den historiske Udvikling, der er fulgt med Verdenshistorien til de nordiske Folk, det vil sige i Middelaalderen og den nyere Tid, for dertigennem at faa et klart